

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ภาค ๓

ลักษณะ ๑ ฟ้องคดีอาญาและไต่สวนมูลฟ้อง

ดร.จิตฤดี วีระเวสส์
ประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อม
ในศาลอุทธรณ์ภาค ๔

การไต่สวนมูลฟ้อง

มาตรา ๑๖๒ บัญญัติว่า “ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการดังต่อไปนี้

(๑) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้น พนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)

(๒) ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้

ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณา”

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

จาก ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๒ จึงเห็นได้ว่า การไต่สวนมูลฟ้องเป็นกระบวนการพิจารณาหลังจากศาลตรวจรับคำฟ้องแล้วนั่นเอง

- ▶ วัตถุประสงค์ของการไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อให้ศาลได้พิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่าคดีอาญาที่โจทก์นำมายื่นฟ้องจำเลยนั้น โจทก์มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยแต่ละกระทงในชั้นพิจารณาได้หรือไม่ ถ้าปรากฏว่าคดีแต่ละกระทงมีมูลเพียงพอศาลก็จะมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา แต่หากความผิดกระทงใดไม่มีมูลเพียงพอศาลก็จะพิพากษายกฟ้องในกระทงนั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจำเลยจะไม่ถูกโจทก์ก่อกวนแก้งฟ้องร้องโดยไม่มีมูลความจริง

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

การไต่สวนมูลฟ้อง แบ่งออก ๒ กรณี

๑. คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์

มาตรา ๑๖๒ (๑) บัญญัติว่า “ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)”

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ เนื่องจากราษฎรที่อ้างว่าเป็นผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีได้เองตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๘ (๒) โดยไม่ต้องมีการสอบสวนความผิดนั้นมาก่อน ฉะนั้น เพื่อป้องกันการกลับแก่งฟ้องร้องกันกฎหมายจึง บังคับไว้ในมาตรา ๑๖๒ (๑) ว่า ก่อนที่ศาลจะประทับรับฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์นี้ ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน แม้ว่าราษฎรที่เป็นโจทก์นั้นจะมีได้ขอให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องมาด้วย แต่ถือเป็นหน้าที่ศาลที่ต้องสั่งให้มีการไต่สวนมูลฟ้องก่อน (ฎีกาที่ ๕๕๕/๒๕๑๕)

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หากศาลไม่ทำการไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ กระบวนพิจารณาหลังจากนั้นย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- ▶ ฎีกาที่ ๔๗๗/๒๕๐๘ ในคดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ กฎหมายบัญญัติให้ศาลดำเนินกระบวนไต่สวนเพื่อวินิจฉัยมูลคดีก่อนประทับฟ้อง อันเป็นวิธีการป้องกันการแก่งบีบบังคับโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่จะนำความเดือดร้อนมาสู่ราษฎรด้วยกันเองโดยไม่จำเป็น จึงเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แม้ไม่มีฝ่ายใดโต้แย้งไว้ ศาลฎีกาก็หยิบยกขึ้นมาวินิจฉัยได้...

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...ซึ่งการที่ศาลชั้นต้นสั่งรับประทับฟ้องโดยไม่ไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อนนั้น ไม่ใช่การกระทำของโจทก์ จึงปราศจากข้ออ้างที่จะพิพากษายกฟ้องโจทก์ได้ แต่เพื่อรักษาระบบการไต่สวนให้ดำรงอยู่ จึงเห็นควรพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เฉพาะที่เกี่ยวกับจำเลยนี้ โดยยื่นสำนวนลงไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องและพิจารณาพิพากษาต่อไปตามมูลแห่งคดี

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

การไต่สวนมูลฟ้องเป็นอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวตามพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ (๓)

- ▶ ฎีกาที่ ๓๑๓/๒๕๒๖ เมื่อผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเห็นว่าตามที่โจทก์บรรยายฟ้องไม่อาจลงโทษจำเลยตามบทมาตราที่อ้างได้ การไต่สวนมูลฟ้องต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ย่อมมีอำนาจสั่งให้งดการไต่สวนมูลฟ้องได้ แม้ว่ารองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญามีคำสั่งให้นัดไต่สวนมูลฟ้องไว้แล้วก็ตาม

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ การไต่สวนมูลฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา หากศาลสั่งว่าคดีมีมูลแล้ว ถือว่าประทับฟ้องทั้งคดีอาญาและคดีแพ่งไปพร้อมกัน
- ▶ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจำนวนเงินในคดีส่วนแพ่งจะเกินอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวหรือไม่ (ฎีกาที่ ๘๑๕๒/๒๕๖๐)

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๑๐๔๒-๑๐๔๓/๒๕๒๐ โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งให้ประทับฟ้อง หมายถึงเรียกจำเลยแก้คดี ดังนี้ เป็นการสั่งรับฟ้องคดีส่วนอาญาและส่วนแพ่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องสั่งรับฟ้องส่วนแพ่งอีก

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๘๔๓/๒๕๖๐ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสี่และให้จำเลยทั้งสี่รับผิดทางแพ่งซึ่งมีมูลกระทำความผิดในทางอาญา ถือเป็น การฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญารวมกันมากับคดีอาญาดังนั้น ในการพิจารณาคดีส่วนแพ่ง จึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๔๐ จำเลยทั้งสี่จึงมีฐานะเป็นจำเลยในคดีตั้งแต่ ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีอาญาดังกล่าวต่อศาลชั้นต้น และถือว่าคดี ส่วนแพ่งอยู่ระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง ...

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

... เมื่อโจทก์อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์ ภาค ๓ และในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ โจทก์ฟ้องคดีนี้ ขอให้ขับไล่จำเลยทั้งสี่ออกไปจากที่ดินพิพาท หากไม่ออกไปให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา โดยให้โจทก์รื้อถอนพืชไร่และสิ่งปลูกสร้างที่จำเลยทั้งสี่ปลูกไว้ได้เอง อันเป็นฟ้องในเรื่องเดียวกันกับคดีส่วนแพ่งที่ โจทก์ฟ้องรวมกันมาในคดีอาญาดังกล่าว ฟ้องโจทก์คดีนี้จึงเป็นฟ้องซ้อน กับคดีส่วนแพ่งในคดีอาญาดังกล่าว ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑)

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ต้องฟ้องคดีส่วนอาญาและแพ่งมาพร้อมกัน จะฟ้องคดีส่วนอาญาก่อนแล้วมาขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องคดีส่วนแพ่งภายหลังไม่ได้

- ▶ ฎีกาที่ ๑๑๐๖๖/๒๕๕๘ คดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้น หมายถึง คดีที่การกระทำผิดอาญานั้นก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องทางแพ่งติดตามมาด้วย เมื่อศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องคดีส่วนอาญา แล้วมีคำสั่งให้ประทับฟ้องกับออกหมายเรียกให้จำเลยมาแก้คดี ย่อมเป็นการสั่งรับฟ้องคดีส่วนอาญาและคำฟ้องคดีส่วนแพ่งด้วย โดยไม่ต้องสั่งรับฟ้องคดีส่วนแพ่งอีก ดังนี้ ในการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาโจทก์จึงต้องฟ้องคดีแพ่งมาพร้อมกับคดีอาญาตั้งแต่แรก...

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ...แต่คดีนี้โจทก์ยื่นฟ้องเฉพาะคดีในส่วนอาญาจนศาลชั้นต้นมีคำสั่งประทับฟ้องและจำเลยให้การต่อสู้คดีแล้ว โจทก์จึงมายื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบคดีในส่วนแพ่ง ซึ่งการขอเพิ่มเติมฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๔ ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๕๕ มาตรา ๔ นั้น ฟ้องเดิมจะต้องสมบูรณ์อยู่แล้ว เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยเฉพาะคดีอาญาแล้ว ต่อมาได้ยื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องโดยขอให้จำเลยรับผิดชอบในทางแพ่งโดยอ้างว่า โจทก์ต้องจ่ายเงินให้แก่บริษัท บ. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห. และนาย ท. จำเลยจึงต้องคืนเงินพร้อมดอกเบี้ยให้โจทก์ ดังนี้ คำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องดังกล่าวจึงเป็นการกล่าวอ้างความรับผิดชอบทางแพ่งของจำเลยขึ้นมาใหม่ โจทก์จะมาขอเพิ่มเติมฟ้องเช่นนี้ไม่ได้

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

กรณีศาลเห็นว่าคดีส่วนอาญาไม่มีมูล ซึ่งชัดเจนว่าคดีในส่วนแพ่งซึ่งมีมูลเหตุมาจากคดีอาญาย่อมไม่เกิดขึ้น ดังนี้ ศาลต้องสั่งไม่รับฟ้องในคดีส่วนแพ่ง เพื่อที่โจทก์จะสามารถนำคดีไปฟ้องทางแพ่งต่างหากต่อไปได้ (ฎีกาที่ ๖๕๔๘/๒๕๖๐)

- ▶ ฎีกาที่ ๔๒๘๒/๒๕๖๐ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “ศาลอาญา... มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวงที่มีได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่น รวมทั้งคดีอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา แล้วแต่กรณี” และ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “การฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาจะฟ้องต่อศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญาหรือต่อศาลที่มีอำนาจชำระคดีแพ่งก็ได้...”

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ...เมื่อคดีนี้โจทก์ฟ้องเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาต่อศาลอาญาซึ่งเป็นศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นย่อมมีอำนาจรับไว้ไต่สวนมูลฟ้องในคดีส่วนอาญา แต่เมื่อศาลชั้นต้นซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีอาญาไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีไม่มีมูล และพิพากษายกฟ้องคดีส่วนอาญาแล้ว ศาลชั้นต้นย่อมไม่มีอำนาจรับคดีส่วนแพ่งโดยลำพังไว้พิจารณา จึงต้องมีคำสั่งไม่รับฟ้องคดีส่วนแพ่ง และต้องคืนค่าขึ้นศาลทั้งหมดให้แก่โจทก์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๕๑ วรรคหนึ่ง

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ กรณีศาลเห็นว่าคดีโจทก์ทั้งในส่วนอาญาและส่วนแพ่งมีมูลแล้ว แต่หลังจากนั้นกว่าจะได้ตัวจำเลยมาศาล ปราบฎว่าคดีโจทก์ในส่วนอาญาขาดอายุความ **ดังนั้น ในคดีส่วนแพ่งศาลต้องดำเนินการพิจารณาต่อไป**

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๔๓๕๕/๒๕๕๓ **ขณะโจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้คดีอาญายังไม่ขาดอายุความ แต่เมื่อศาลชั้นต้นทำการไต่สวนมูลฟ้องมีคำสั่งว่าคดีมีมูลหมายเรียกจำเลยแก้คดี และได้ตัวจำเลยมาพิจารณา ปราบฎว่าคดีโจทก์ขาดอายุความแล้ว กรณีเช่นนี้ แม้คดีขาดอายุความจะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ (๖) ก็ตาม แต่ก็ห้ามผลกระทบต่ออำนาจฟ้องคดีส่วนแพ่งของโจทก์ไม่ คดีส่วนแพ่งจึงยังต้องดำเนินคดีต่อไปตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.พ. ทั้งนี้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๐ ที่ศาลชั้นต้นยกฟ้องคดีส่วนอาญาแล้วพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่งต่อไปนั้นจึงชอบแล้ว**

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ กรณีที่ศาลเห็นว่าคดีโจทก์ในส่วนอาญาไม่มีมูล แม้จำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง แต่จำเลยรับว่าต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่ผู้เสียหาย/โจทก์ร่วม ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนเงินได้ หากจำต้องให้ผู้เสียหาย/โจทก์ร่วมไปฟ้องเรียกเงินดังกล่าวจากจำเลยเป็นคดีแพ่งอีกไม่

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๖๓๓๑/๒๕๖๒ เมื่อพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานยักยอกเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ของโจทก์ร่วม และขอให้จำเลยคืนเงินดังกล่าวแก่โจทก์ร่วมด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ ดังนี้ แม้จำเลยไม่ได้กระทำความผิดฐานยักยอก แต่จำเลยรับว่าต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่โจทก์ร่วม ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนเงินดังกล่าวให้แก่โจทก์ร่วมตามที่พนักงานอัยการโจทก์ขอได้ หากจำต้องให้โจทก์ร่วมไปฟ้องเรียกเงินดังกล่าวจากจำเลยเป็นคดีแพ่งอีกไม่

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๘๘๑๖/๒๕๖๓ จำเลยรับซื้อทองคำของโจทก์โดยไม่รู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดข้อหาลักทรัพย์ แม้จะไม่ใช่ความผิดฐานรับของโจร แต่เมื่อทองคำที่จำเลยรับซื้อไว้เป็นของโจทก์ จำเลยจึงไม่ได้กรรมสิทธิ์เพราะผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน โจทก์ติดตามเอาคืนได้ และแม้ห้างขายทองของจำเลยจะอยู่ในชุมชนการค้า แต่จำเลยมิได้ซื้อทองจากร้านค้า เพราะซื้อจาก ว. ที่นำมาขาย ถือไม่ได้ว่าซื้อทองคำในท้องตลาด จำเลยต้องคืนทองคำแก่โจทก์ วัตถุประสงค์ที่จำเลยต้องชำระแก่โจทก์ได้แก่ทองคำที่จำเลยรับซื้อไว้ เมื่อไม่ปรากฏว่า การปฏิบัติการชำระหนี้ด้วยการคืนทองคำเป็นการพ้นวิสัยตั้งแต่เมื่อใด จึงกำหนดให้ใช้ราคาตามราคาขายโดยเฉลี่ยของสมาคมค้าทองคำในวันฟ้อง พร้อมดอกเบี้ยในขณะที่ยังค้างชำระหนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๑๓ อันได้แก่วันฟ้อง

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๔๓๕๕/๒๕๖๐ ผู้เสียหายว่าจ้างจำเลยให้ว่าความ เงินค่าว่าความจึงเป็นสินจ้างตอบแทนแก่จำเลย ที่ตกลงรับจะว่าความให้ การที่จำเลยไม่ยื่นฟ้องคดีให้ ผู้เสียหายเป็นกรณีที่จำเลยผิดสัญญาจ้างว่าความซึ่งเป็นเรื่องทางแพ่ง จึงไม่เป็นความผิดทางอาญาฐาน ยักยอกตามฟ้อง ...

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ... จำเลยได้รับเงินค่าว่าความจากผู้เสียหายแล้วไม่ฟ้องคดีให้แก่ผู้เสียหาย จำเลยจึงต้องคืนเงินแก่ผู้เสียหาย ซึ่งการพิพากษาคดีส่วนแพ่งนี้ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่งโดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๗ แม้โจทก์มิได้ฎีกาในประเด็นดังกล่าว แต่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกาเห็นควรยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง, ๒๒๕

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

กรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณา แต่ถ้ายังไม่ได้ไต่สวนมูลฟ้องแล้วจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยไม่ได้

- ▶ ฎีกาที่ ๔๗๗/๒๕๐๘ การที่ศาลชั้นต้นสั่งรับประทับฟ้องโดยไม่ไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อนนั้น ไม่ใช่การกระทำของโจทก์ จึงปราศจากข้ออ้างที่จะพิพากษายกฟ้องโจทก์ได้ และการที่จำเลยไม่ให้การรับสารภาพ ไม่ค้าน จะเท่ากับรับว่าคดีโจทก์มีมูลก็ไม่มีความหมายบัญญัติไว้ ฉะนั้น เพื่อรักษาระบบการไต่สวนให้ดำรงอยู่ จึงเห็นควรพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เฉพาะที่เกี่ยวกับจำเลยนี้ โดยให้ศาลชั้นต้นดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องและพิจารณาพิพากษาต่อไปตามมูลแห่งคดี

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ กรณีศาลรับคำฟ้องเพื่อไต่สวนมูลฟ้องไว้แล้ว แต่ศาลเห็นว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความ หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ศาลสามารถยกฟ้องได้โดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง (ฎีกาที่ ๒๗๓๓/๒๕๔๕, ที่ ๑๕๕๔/๒๕๓๐ และที่ ๕๒๘๖/๒๕๔๔)

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๑๒๒๗/๒๕๖๔ โจทก์ทั้งสองบรรยายฟ้องและนำสืบว่าพื้นที่จอดรถ เป็นทรัพย์สินส่วนกลางของจำเลยที่ ๑ จำเลยทั้งสิบร่วมกันนำที่จอดรถให้ผู้อื่นเช่าเพื่อหาประโยชน์เป็นของตนโดยทุจริตเป็นการยกยอกทรัพย์ คดีนี้เป็นคดีความผิดอันยอมความกันได้ เจ้าของห้องชุดทุกคนในอาคารชุดดังกล่าวจึงเป็นผู้เสียหายร่วมกัน เมื่อโจทก์ไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสิบภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีโจทก์ทั้งสองจึงขาดอายุความตาม ป.อ. มาตรา ๕๖

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ กรณีพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยในข้อหาอย่างเดียวกันกับที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีศาลไม่จำเป็นต้องสั่งไต่สวนมูลฟ้องก่อน แต่ถ้าเป็นคนละข้อหากันศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์เสมอ

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๔๐๐๗-๔๐๐๘/๒๕๓๐ แม้พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องจำเลยข้อหาภัยอกแล้ว โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้เสียหายก็มีอำนาจฟ้องจำเลยในข้อหาความผิดเดียวกันเป็นคดีใหม่ต่างหากได้ ไม่มีกฎหมายห้ามไว้ และเมื่อศาลตั้งรวมพิจารณาคดีเข้าด้วยกันแล้วคดีของโจทก์ร่วมก็ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องอีกตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๒

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

๒. คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์

- ▶ มาตรา ๑๖๒ (๒) บัญญัติว่า “ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้”

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ เนื่องจากคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลย คดีนั้นต้องผ่านกระบวนการสอบสวน การพิจารณาควรถังฟ้องหรือไม่ฟ้องของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมาแล้ว ทั้งยังผ่านการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการซึ่งมีระบบตรวจสอบถ่วงดุลและคานอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการซึ่งรับผิดชอบกรณีคดีเกิดในต่างจังหวัดและอัยการสูงสุดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ จึงเป็นหลักประกันในเบื้องต้นว่าคดีที่พนักงานอัยการฟ้องจำเลยนั้นน่าจะมีมูลเพียงพอที่ศาลจะประทับรับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้องก่อน

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

อย่างไรก็ตาม แม้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลย หากศาลเห็นสมควรจะให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ เพราะกฎหมายให้เป็นดุลพินิจของศาล แต่ในทางปฏิบัติคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยนั้น มักจะไม่มี การไต่สวนมูลฟ้องอีก

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง

มาตรา ๑๖๕ บัญญัติว่า “ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในวันไต่สวนมูลฟ้อง ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้ว ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการต่อไป

จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่ทั้งนี้ไม่เป็น การตัดสิทธิในการที่จำเลยจะมีทนายมาช่วยเหลือ

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป กับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้อง โดยตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มา แต่ตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ก็ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น”

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

มาตรา ๑๖๕/๑ บัญญัติว่า “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ในการไต่สวนมูลฟ้องตาม มาตรา ๑๖๕ ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดและจำเลยไม่มีทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ในการไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๖๕ ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใด ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้

ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา นี้ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสถานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง”

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

มาตรา ๑๖๕/๒ บัญญัติว่า “ในการไต่สวนมูลฟ้อง จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาล เพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่จำเป็นและสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล”

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หมายเหตุ เหตุผลที่เพิ่มมาตรานี้ เพราะบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิของจำเลย เนื่องจากจำเลยอาจไม่มีทนายความคอยช่วยเหลือและไม่มีสิทธินำเสนอพยานหลักฐานใด ๆ ที่จะพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของตนได้ ทำให้เกิดการกลั่นแกล้งฟ้องร้องกันได้ง่าย

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง แบ่งออก ๒ กรณี

๑. ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์

- ▶ (๑.๑) ไม่ว่าในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง (ถ้ามี) หรือในชั้นพิจารณา (ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการสอบสวนและการพิจารณาเว้นแต่มาตรา ๑๗๕ มาบังคับแก่การไต่สวนมูลฟ้อง โดยอนุโลม) พนักงานอัยการต้องนำตัวจำเลยมาศาลพร้อมฟ้อง มิฉะนั้น ศาลจะไม่ประทับฟ้อง (ฎีกาที่ ๗๔๑๑/๒๕๕๖)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ (๑.๒) พนักงานอัยการฟ้องนิติบุคคลเป็นจำเลย ต้องนำตัวผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยมาศาลพร้อมฟ้องด้วย (ฎีกาที่ ๑๐๕๖๕/๒๕๕๘)
- ▶ ฎีกาที่ ๒๗๕๗/๒๕๒๕ การฟ้องคดีอาญาต่อห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคล จะต้องมีหุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งเป็นผู้แทนห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงจะดำเนินคดีได้ ถ้าหุ้นส่วนผู้จัดการไปต่างประเทศไม่อยู่ในขณะฟ้อง ต้องถือว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีตัวอยู่อย่างสมบูรณ์ตามกฎหมายและต้องถือว่าไม่มีตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้อง ศาลรับฟ้องไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ (๑.๓) พนักงานอัยการฟ้องเด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นมาศาลพร้อมฟ้องด้วย
- ▶ ฎีกาที่ ๑๔๕๕/๒๕๔๕ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาฯ ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่อง พนักงานอัยการโจทก์มีหน้าที่ต้องควบคุมตัวจำเลย ซึ่งเป็นเยาวชนมาศาลขณะยื่นฟ้องหรือไม่ แต่มาตรา ๖ แห่ง พ.ร.บ.ดังกล่าวให้หน้า ป.วิ.อ. มาบังคับใช้แก่คดี ซึ่งตามมาตรา ๑๖๕ ที่กำหนดให้พนักงานอัยการโจทก์ควบคุมตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้องนั้นสามารถนำมาใช้บังคับแก่คดีเด็กหรือเยาวชนได้ และไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. ดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น พนักงานอัยการโจทก์จึงมีหน้าที่ต้องควบคุมตัวจำเลยซึ่งเป็นเยาวชนมาศาลขณะยื่นฟ้อง...

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ...เมื่อปรากฏว่าจำเลยถูกควบคุมตัวที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมาแล้วมีการประกันตัวไป แต่ภายหลังสถานพินิจดังกล่าวไม่อาจส่งตัวจำเลยต่อศาลในวันฟ้องได้เนื่องจากจำเลยถูกจับกุมในอีกคดีหนึ่งที่จังหวัดลพบุรี กรณีจึงเป็นเรื่องระหว่างการควบคุมตัวจำเลยในชั้นสอบสวนโดยอยู่ในอำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจ ไม่เกี่ยวกับศาล ...ทั้งในปัจจุบันสถานพินิจทั่วประเทศก็ล้วนเป็นหน่วยงานที่แยกออกไปจากศาลแล้ว ดังนั้น ในชั้นควบคุมตัวจำเลยในสถานพินิจจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยอยู่ในความควบคุมของศาล ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาจึงชอบแล้ว

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หมายเหตุ ปัจจุบัน พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ถูกยกเลิกโดย พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว แต่สถานพินิจยังมีอำนาจควบคุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี หรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเช่นเดิม ทั้งนี้ ตาม พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา ๓๖ (๒)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ (๑.๔) หากจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว แม้จะได้รับการปล่อยชั่วคราว พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องได้โดยไม่ต้องให้จำเลยมาศาล หรือคุมตัวจำเลยมาศาลพร้อมฟ้อง (ฎีกาที่ ๖๓๒๑/๒๕๔๔)
- ▶ แต่หากหลังจากศาลรับฝากขังผู้ต้องหาแล้ว พนักงานอัยการขอให้ศาลออกหมายปล่อย ย่อมไม่ถือว่าผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจศาล แต่อยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องจึงต้องนำตัวจำเลยมาศาลด้วย (ฎีกาที่ ๑๑๓๓/๒๕๕๓)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ กรณีจำเลยต้องขังตามหมายศาล แต่หลบหนีไป หากพนักงานอัยการจะฟ้องจำเลยเป็นคดีอื่น ถือไม่ได้ว่าจำเลยอยู่ในอำนาจศาล เพราะจำเลยยังไม่ถูกศาลสั่งขังในคดีที่โจทก์ฟ้อง
- ▶ ฎีกาที่ ๗๖๖/๒๕๐๔ จำเลยต้องกักขังตามอำนาจศาลอยู่ในคดีหนึ่ง แล้วหลบหนีไป ต่อมาพนักงานอัยการจะมาฟ้องจำเลยผู้นั้นในอีกคดีหนึ่งโดยไม่มีตัวจำเลยมาส่งศาลพร้อมฟ้องนั้นไม่ได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ (๑.๕) การพิจารณาว่าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลหรือไม่ ต้องพิจารณาจำเลยแต่ละคนเป็นราย ๆ ไป
- ▶ ฎีกาที่ ๑๐๒๐/๒๕๑๘ พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องคดีโดยกล่าวในฟ้องว่าจำเลย ๒ คน ถูกจำคุกอยู่ในคดีอื่นของศาล ขอให้เบิกตัวจำเลยทั้งสองมาศาล แต่ปรากฏว่าจำเลยคนหนึ่งได้หลบหนีไปจากเรือนจำเสียแล้วก่อนโจทก์ฟ้องคดีนี้ เมื่อโจทก์ไม่มีตัวจำเลยคนนั้นอยู่ในขณะที่ยื่นฟ้อง ศาลย่อมไม่รับประทับฟ้องจำเลยคนดังกล่าวได้ คงรับฟ้องเฉพาะจำเลยที่มีตัวอยู่เท่านั้น

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ (๑.๖) คดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลต้องอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังกับสอบถามคำให้การจำเลย อันเป็นการกระทำต่อหน้าจำเลย
- ▶ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้วให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ แสดงว่า ต้องเป็นการกระทำต่อหน้าจำเลยอย่างแน่นนอน ฉะนั้น ชั้นไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลต้องอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังและถามคำให้การจำเลยด้วย หากจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลสามารถสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้ โดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้องแต่อย่างใด

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ สำหรับในชั้นพิจารณา อาศัย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๑ ศาลก็ต้องอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการต่อไปเช่นกัน

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ (๑.๗) คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้ถูกฟ้องตกอยู่ในฐานะจำเลยทันทีย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้
- ▶ ฎีกาที่ ๑๔๔๐/๒๔๕๓ (ปชญ) ศาลชั้นต้นสั่งไม่ประทับฟ้องที่อัยการเป็นโจทก์ โดยเห็นว่าผู้ลงนามเป็นโจทก์นั้นไม่มีอำนาจเป็นโจทก์ ศาลอุทธรณ์ยกคำสั่งศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาต่อไปนั้น จำเลยย่อมฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ได้ เพราะคดีที่อัยการเป็นโจทก์เมื่อยื่นฟ้องก็ถือว่าผู้ถูกฟ้องตกเป็นจำเลยทันที ผิดกับคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ที่ผู้ถูกฟ้องจะไม่ใช่จำเลย จนกว่าศาลจะประทับฟ้อง

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

๒. ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์

- ▶ มีการเพิ่มมาตรา ๒๕๗ แห่ง ป.วิ.อ. ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีซึ่งราษฎรเป็นโจทก์ โจทก์จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการส่งดำเนินคำฟ้องและหมายเรียกให้แก่จำเลย โดยค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะต้องมีจำนวนไม่สูงเกินสมควร”
- ▶ คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากศาลกำหนดให้โจทก์นำส่งหมายเรียกและดำเนินคำฟ้องภายในระยะเวลาหนึ่ง และโจทก์ไม่เสีย ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้โจทก์มีหน้าที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าว ศาลอาจถือว่าโจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด มีผลเป็นการทิ้งฟ้องได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๔ (๒) ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๕๘๘/๒๕๔๒ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ประทับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยไว้พิจารณา และมีคำสั่งให้โจทก์นำส่งหมายเรียกจำเลยมาให้การในวันเดียวกันกับวันนัดสืบพยานโจทก์ โดยกำหนดให้โจทก์นำส่งหมายภายใน ๗ วัน หากไม่มีผู้รับหมายเรียกโดยขอให้ปิดหมาย โจทก์ลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งศาลแล้ว เมื่อนับตั้งแต่วันฟังคำสั่งศาลชั้นต้น จนถึงวันที่ศาลชั้นต้นสั่งจำหน่ายคดีโจทก์จากสารบบความเป็นเวลานานถึง ๔๘ วัน แสดงว่าโจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินคดีภายในเวลาที่ศาลชั้นต้นกำหนดไว้เพื่อกำหนดโดยชอบ จึงเป็นการทิ้งฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ ประกอบ ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๔ (๒)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๑) ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย

- ▶ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม บัญญัติชี้ว่าศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ดังนั้น หากจำเลยไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง ศาลก็ชอบที่จะไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลยได้ เพราะยังเป็นเพียงกระบวนการตรวจสอบในชั้นต้นเพียงว่าคดีที่โจทก์ฟ้องมีมูลเพียงพอที่สมควรจะประทับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่ ยังไม่ใช่ชั้นพิจารณาว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ กรณีจึงไม่อยู่ในบังคับว่าต้องกระทำต่อหน้าจำเลยแต่อย่างใด (ฎีกาที่ ๑๕๓๐/๒๕๖๐)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๒) จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้ และไม่ว่าจะมาหรือไม่มา จำเลยสามารถที่จะตั้งทนายความมาซักค้านพยานโจทก์ได้

- ▶ จำเลยสามารถยื่นคำแถลงการณ์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๗๓๗/๒๕๕๒ แม่ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม จะบัญญัติว่า ก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น แต่ตามบทมาตราดังกล่าวก็บัญญัติให้สิทธิจำเลยตั้งทนายเข้าชก้านพยานโจทก์ได้ ดังนั้น จำเลยย่อมมีสิทธิยื่นคำแถลงการณ์ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลได้ด้วย

(หมายเหตุ อันเป็นการสอดคล้องกับ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕/๒ ที่บัญญัติว่า “ในการไต่สวนมูลฟ้อง จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้...”)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๓) ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ในการไต่สวนมูลฟ้องถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดและจำเลยไม่มีทนายความ ศาลต้องตั้งทนายความให้จำเลย

- ▶ คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกิน ๑๘ ปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล
- ▶ มิใช่ในวันที่จำเลยกระทำความผิด และ
- ▶ มิใช่กรณีที่จำเลยบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดในการไต่สวนมูลฟ้องนั้น แล้วปรากฏว่าจำเลยไม่มีพยานความ กฎหมายกำหนดเชิงบังคับศาลว่าต้องตั้งพยานความให้จำเลยในคดีที่โทษประหารชีวิต หรือจำเลยมีอายุไม่เกิน ๑๘ ปี แม้จำเลยจะไม่ต้องการพยานความก็ตาม เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อให้จำเลยมีพยานความช่วยเหลือในการต่อสู้คดีที่เป็นความผิดอุกฉกรรจ์ อันเป็นการเปิดโอกาสให้จำเลยสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ (ฎีกาที่ ๒๘๔๐/๒๕๕๕ และเทียบเคียงฎีกาที่ ๓๖๖/๒๕๓๔, ๓๑๓๓/๒๕๕๑)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- (๒.๔) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ในการไต่สวนมูลฟ้องถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใด ให้ศาลถามจำเลยว่ามีพยานความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการพยานความ ก็ให้ศาลตั้งพยานความให้
- ▶ ในคดีที่มีโทษจำคุกไม่ว่าจะหนักถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกสถานเบาเพียงใด ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดในการไต่สวนมูลฟ้องนั้น ศาลต้องถามจำเลยว่ามีพยานความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการพยานความจึงอยู่ในบังคับที่ศาลต้องตั้งพยานความให้ แต่ถ้าศาลถามแล้วจำเลยไม่ต้องการพยานความ ศาลชอบที่จะดำเนินคดีต่อไปได้โดยชอบ (เทียบเคียงฎีกาที่ ๓๖๕๔/๒๕๔๕)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๕) จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่อาจตั้งทนายความเข้ามาช่วยเหลือได้

- ▶ การไต่สวนมูลฟ้องเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ จำเลยจึงไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบ แม้จะอ้างตนเองเป็นพยานก็ไม่สามารถทำได้ แต่การนำพยานเอกสารมาให้พยานโจทก์ดูเพื่อประกอบการซักค้าน หากพยานโจทก์เบิกความยอมรับรองเอกสารนั้น ไม่ถือเป็นการนำพยานเข้าสืบ

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๕๐๔/๒๕๒๒ เอกสารที่ทนายจำเลยส่งศาลเพื่อประกอบการซักค้านพยานโจทก์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องนั้น ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยานโจทก์ที่ตอบคำซักค้านของทนายจำเลย เมื่อการซักค้านนั้นพาดพิงไปถึงพยานเอกสารใด ซึ่งพยานได้ตรวจดูและให้การยอมรับแล้ว ทนายจำเลยย่อมส่งเอกสารนั้นเข้าประกอบถ้อยคำของพยานโจทก์ได้ กรณีหาใช่เป็นเรื่องจำเลยนำพยานเข้าสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง อันจะเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสอง ไม่ ศาลจึงรับฟังเอกสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ แต่ถ้าหากพยานโจทก์ไม่ยอมรับรองความถูกต้องของพยานเอกสารใด จำเลยจะอ้างส่งเอกสารนั้นเป็นพยานไม่ได้ เพราะจะเป็นการเรียกพยานจำเลยเข้าสืบ (ฎีกาที่ ๖๕๕๗/๒๕๓๘)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๖) แม้จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นนี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาล เพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่จำเป็นและสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๗๓๗/๒๕๕๒ จำเลยรับราชการเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาล ล. มีหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการคือตรวจและรักษาคนไข้ การที่จำเลยไปเบิกความเกี่ยวกับการตรวจร่างกายโจทก์ที่โรงพยาบาล ศ. ขณะจำเลยเป็นนักศึกษาแพทย์ จึงมิใช่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ การกระทำของจำเลยไม่มีมูลความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และแม้ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม จะบัญญัติว่า ก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น แต่ตามบทมาตราดังกล่าวก็บัญญัติให้สิทธิจำเลยตั้งทนายเข้าซักค้านพยานโจทก์ได้ ดังนั้น จำเลยย่อมมีสิทธิยื่นคำแถลงการณ์ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลได้ด้วย

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๓) คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องห้ามศาลถามคำให้การจำเลย

► เนื่องจาก ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม กำหนดว่า ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย แต่ก็ไม่ได้ตัดสิทธิจำเลยที่ประสงค์จะให้การต่อศาลเอง เช่น ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพ ย่อมเพียงพอที่จะฟังว่าคดีโจทก์มีมูลแล้ว ซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๒ วรรคสอง ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องคดีโจทก์อีกต่อไป (ฎีกาที่ ๑๑๑๖/๒๕๕๘)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๘) คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ก่อนที่ศาลประทับฟ้อง ผู้ถูกฟ้องยังไม่ตกอยู่ในฐานะจำเลยจึงยังมีใช่คู่ความที่จะมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้

- ▶ ฎีกาที่ ๒๑๕๑/๒๕๔๘ คดีราษฎรฟ้องความอาญาต่อศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม ตอนท้าย บัญญัติว่า ก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องจำเลยจึงไม่มีฐานะเป็นคู่ความ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายกคำพิพากษาของศาลชั้นต้นและมีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องต่อไปเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ จำเลยย่อมไม่มีสิทธิที่จะฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(หมายเหตุ ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา หากศาลยกฟ้องคดีอาญาและไม่รับฟ้องคดีแพ่ง จำเลยอุทธรณ์ฎีกาในส่วนแพ่งได้ (ฎีกาที่ ๓๔๖๐/๒๕๕๕)

- ▶ ฎีกาที่ ๑๘๕๕/๒๕๑๕ ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญารวมกัน ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้องคดีอาญาและไม่รับฟ้องคดีแพ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ประทับฟ้องคดีอาญาและคดีส่วนแพ่งไว้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป จำเลยจึงฎีกาคำสั่งว่าคดีมีมูลไม่ได้ เพราะถึงที่สุดแล้ว แต่คดีส่วนแพ่ง จำเลยฎีกาได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ข้อควรระวัง ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕/๑ มาตรา ๑๖๕/๒ และมาตรา ๑๖๗ ที่แก้ไขใหม่ ไม่ใช่บังคับแก่คดีมีมูลที่ศาลได้ประทับฟ้องไว้ตาม มาตรา ๑๖๗ ก่อนวันที่ พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ใช้บังคับ

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง

มาตรา ๑๖๗ บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏว่าคดีมีมูลให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปเฉพาะกระทงที่มีมูล ถ้าคดีไม่มีมูลให้พิพากษายกฟ้อง

คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบตามสมควรด้วย”

มาตรา ๑๖๘ บัญญัติว่า “เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว ให้ส่งสำเนาฟ้องให้แก่จำเลยรายตัวไป เว้นแต่จำเลยจะได้รับสำเนาฟ้องไว้ก่อนแล้ว”

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

มาตรา ๑๖๕ บัญญัติว่า “เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ได้อำนาจมาให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้วแต่ควรรออย่างไร เพื่อพิจารณาต่อไป”

มาตรา ๑๗๐ บัญญัติว่า “คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้นโจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตาม บทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา

ถ้าโจทก์ร้องขอศาลจะขังจำเลยไว้หรือปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ฎีกาก็ได้”

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ผลการไต่สวนมูลฟ้อง แบ่งออกเป็น ๒ กรณี

๑. คำสั่งคดีมีมูล

▶ เมื่อศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีมีมูล ศาลก็จะประทับฟ้องคดีนั้นไว้ และส่งสำเนาฟ้องให้แก่จำเลยรายตัวไป จากนั้นก็ดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยการสืบพยานโจทก์จำเลยและวินิจฉัยชี้ขาดคดีมีคำพิพากษาต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัติโจทก์มักจะยื่นฟ้องมาพร้อมสำเนาฟ้องเพื่อส่งให้จำเลยทราบก่อนวันนัดไต่สวนมูลฟ้องอยู่แล้ว เพราะเมื่อจำเลยทราบว่าตนถูกฟ้องยังสามารถแต่งตั้งทนายความเข้ามาเพื่อซักค้านพยานโจทก์ หรือจะเข้ามาแถลงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย เพื่อให้ศาลเห็นว่าคดีที่โจทก์ฟ้องไม่มีมูลได้...

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...จึงต้องทราบถึงเรื่องที่ดินถูกฟ้องและหาทนายความเข้าช่วยเหลือ ดังนั้น หากศาลสั่งว่าคดีมีมูลและประทับฟ้องไว้ โจทก์ก็ไม่จำเป็นต้องส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลยอีก เพราะจำเลยได้รับไว้ก่อนวันนัดไต่สวนมูลฟ้องแล้ว หรือในกรณีที่จำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาล เมื่อศาลอ่านคำสั่งว่าคดีมีมูลและประทับฟ้อง ศาลก็จะส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลยหากจำเลยยังไม่เคยได้รับมาก่อน กับอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อจำเลยจะได้ต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๑๑๒๑/๒๕๒๑ ในชั้นฎีกาปรากฏว่า ศาลชั้นต้นมีได้ประทับฟ้องโจทก์ แต่ศาลชั้นต้นได้อ่านอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังแล้วและนัดสืบพยานโจทก์ ถือได้ว่าศาลชั้นต้นประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาแล้ว

การรับฟังพยานหลักฐานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องกับชั้นพิจารณาแตกต่างกัน

- ▶ ชั้นไต่สวนมูลฟ้องพิจารณาเพียงแค่มูลความผิดตามฟ้องหรือไม่ ซึ่งโดยปกติโจทก์ก็ต้องนำสืบให้ครบองค์ประกอบความผิดที่ได้ฟ้อง จึงจะทำให้คดีโจทก์มีมูลอันจะฟังประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปได้ (ฎีกาที่ ๑๓๕๐/๒๕๔๔) ส่วนในชั้นพิจารณาศาลต้องฟังพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องจริง (ฎีกาที่ ๑๕๖๕/๒๕๕๓)

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๔๕๕๒/๒๕๖๔ ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเมื่อข้อเท็จจริง
ได้รับความจากพยานหลักฐานของโจทก์ว่าการกระทำของ
จำเลยครบองค์ประกอบความผิดที่ฟ้องก็ฟังได้แล้วว่าคดีมี
มูล ไม่จำเป็นต้องรับฟังพยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัย
ว่ามีการกระทำความผิดตามฟ้องจริงและจำเลยเป็น
ผู้กระทำความผิดนั้นเหมือนดังเช่นในชั้นพิจารณา...

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

โจทก์มีหน้าที่นำพยานหลักฐานมาไต่สวนให้เห็นว่าคดีโจทก์มีมูล ถ้าไม่
นำมาสืบ คดีโจทก์ย่อมไม่มีมูล (ฎีกาที่ ๑๗๓๕/๒๕๒๘)

- ▶ ฎีกาที่ ๕๑๒/๒๕๒๔ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๗ บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏว่าคดีมีมูล
ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปเฉพาะกระทงที่มีมูล ถ้าคดีไม่มี
มูล ให้พิพากษายกฟ้อง” คำว่า “ถ้าคดีไม่มีมูลให้พิพากษายกฟ้อง”
นั้น มิได้หมายความว่าศาลจะฟังพยานหลักฐานจากการไต่สวนมูลฟ้อง
แต่เพียงอย่างเดียว กรณีที่โจทก์ไม่สามารถนำพยานมาไต่สวนเพื่อวินิจฉัย
ถึงมูลคดีซึ่งจำเลยต้องหาก็คือได้ว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลตามความหมายของ
ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๗ เช่นเดียวกัน

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๑) โจทก์ฟ้องความผิดหลายกระทง ให้พิจารณาพยานหลักฐานแต่ละกระทงเป็นราย ๆ ไปว่ามีมูลหรือไม่

- ▶ ฎีกาที่ ๓๑๑/๒๕๓๐ จำเลยที่ ๑ โอนสิทธิการเข้าตึกซึ่งจำเลยที่ ๑ นำมาค้ำประกันการชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำไว้กับโจทก์ในศาล และโอนทรัพย์สินอื่นที่โจทก์นำยึดไว้ให้จำเลยที่ ๒ ทางไต่สวนไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้รู้เห็นในเรื่องที่จำเลยที่ ๑ ได้นำสิทธิการเข้าตึกดังกล่าวไปค้ำประกันการชำระหนี้ไว้กับโจทก์ และการที่จำเลยที่ ๒ ร้องขจัดทรัพย์สินขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดก็เป็นการใช้สิทธิทางศาลตามกฎหมาย คดีสำหรับจำเลยที่ ๒ จึงไม่มีมูล

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๒) คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลต้องแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบด้วย

- ▶ คำสั่งคดีมีมูลมิใช่เป็นคำสั่งที่วินิจฉัยชี้ขาดคดี ซึ่งแต่เดิมศาลสามารถสั่งประทับฟ้องได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงรูปแบบแต่อย่างใด แต่เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๗ วรรคสอง ขึ้นมาใหม่ คำสั่งคดีมีมูลจึงต้องมีการแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบตามสมควรด้วย

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หมายเหตุ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๗ วรรคสอง ใช้คำว่า **คำสั่งของศาลที่ว่ามีมูลให้แสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบตามสมควรด้วย**” หมายความว่า คำสั่งดังกล่าวไม่ถึงขนาดต้องวินิจฉัยปัญหาตามฟ้องและระบุเหตุผลในการตัดสินทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายอย่างละเอียด เหมือนกับการพิเคราะห์พยานหลักฐานและวินิจฉัยคดีในชั้นพิจารณาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๖ (๕) และ (๖) เพียงให้เหตุผลประกอบพอสมควรก็ใช้ได้แล้ว

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ **ถ้าเป็นคำสั่งคดีไม่มีมูล ศาลต้องยกฟ้อง** ซึ่งจะทำการพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับเรื่องรูปแบบของคำพิพากษาหรือคำสั่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๖ (ฎีกาที่ ๒๔๓/๒๕๑๑) หมายความว่า คำพิพากษาหรือคำสั่ง**ไม่มีมูลนี้** ต้องมีข้อเท็จจริงซึ่งพิจารณาได้ความและเหตุผลในการตัดสินทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามควรแก่รูปคดีในชั้นไต่สวนมูลฟ้องด้วย (ฎีกาที่ ๒๘๗๐/๒๕๒๔)

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๓) คำสั่งศาลให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด โจทก์และจำเลยอุทธรณ์ฎีกาไม่ได้

- ▶ ฎีกาที่ ๑๕๑๕/๒๕๑๕ โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้องคดีส่วนอาญา และมีคำสั่งไม่รับฟ้องคดีส่วนแพ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ประทับฟ้องโจทก์รวมทั้งคดีส่วนแพ่งไว้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ดังนี้ คำสั่งศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมถึงที่สุดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ จำเลยจึงไม่มีสิทธิฎีกาในส่วนอาญา แต่มีสิทธิฎีกาสำหรับคดีส่วนแพ่งได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๗

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หมายเหตุ ไม่ว่าศาลที่มีคำสั่งว่าคดีมีมูลนั้นจะเป็นศาลชั้นใด คำสั่งมีมูลดังกล่าวย่อมถึงที่สุดเช่นกัน (ฎีกาที่ ๓๓๔๗/๒๕๓๔)

- ▶ คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๘๓๒/๒๕๓๐ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ บัญญัติให้ผลของคำสั่งศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้องที่ให้คดีมีมูลเป็นอันเด็ดขาด คงให้โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาเฉพาะคำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลเท่านั้น ฉะนั้น ในคดีนี้เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ประทับฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒ อันย่อมมีผลว่าคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒ มีมูล จึงย่อมอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติดังกล่าวที่ให้คำสั่งศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำร้องของจำเลยที่ ๒ จึงชอบแล้ว

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๖๖๘/๒๕๖๓ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ที่ให้ศาลชั้นต้นประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณานั้น ถือว่าเป็นคำสั่งที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด จำเลยต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๔) เมื่อศาลชั้นต้นสั่งให้คดีมีมูลแล้ว แต่หากคดีขึ้นมาสู่ศาลสูงและยังอยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โดยที่ศาลชั้นต้นยังไม่ได้สืบพยานวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี ศาลสูงไม่มีอำนาจยกข้อที่มีมูลแล้วมาทบทวนและยกฟ้องได้

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ ฎีกาที่ ๔๑๕๕/๒๕๕๘ เมื่อศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งว่า ฟ้องโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๑ มีมูล ให้ประทับฟ้องไว้พิจารณา คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓๐ ศาลอุทธรณ์ไม่อาจยกปัญหาข้อเท็จจริงขึ้นทบทวนโดยวินิจฉัยพยานหลักฐานในคดีเสียใหม่ แล้วพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๑ ได้ แม้โจทก์ทั้งหกจะมีได้ยกปัญหาข้อนี้ขึ้นฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ (ฎีกาที่ ๑๒๖๘/๒๕๕๘ และที่ ๔๕๓๒/๒๕๕๓)

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- (๑.๕) แต่หากคดีขึ้นสู่ศาลสูง และศาลสูงเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จำเลยไม่ได้กระทำความผิด คดีขาดอายุความหรือจำเลยไม่ควรถูกต้องรับโทษตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง ศาลสูงย่อมมีอำนาจยกฟ้องได้
- ▶ ฎีกาที่ ๑๖๖๔/๒๕๕๕ แม้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓๐ บัญญัติว่า คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด ซึ่งหมายถึงคู่ความไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาโต้แย้งคำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้คดีมีมูลได้ แต่หากคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาเห็นว่าการกระทำของจำเลยที่ ๓ ตามทางไต่สวนมูลฟ้องไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ศาลต้องพิพากษายกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ **ฎีกาที่ ๕๓๕๒/๒๕๖๔** บุคคลซึ่งจะมีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลต้องเป็นพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๘ และผู้เสียหายหมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔, ๕ และ ๖ ตามมาตรา ๒ (๔) การที่จำเลยอ้างสัญญาซื้อขายที่ดินระหว่าง จ. กับจำเลยเป็นพยานหลักฐานประกอบคำเบิกความของจำเลยในคดีแพ่ง อันอาจมีผลทำให้ จ. ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงแพ้คดี...

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

... โจทก์ (ผู้จัดการมรดกของ จ.) เป็นเพียงผู้เข้าเป็นคู่ความแทน จ. ในคดีแพ่ง มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้คดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลเสร็จไปแทนผู้ตายเท่านั้น โจทก์จึงมิใช่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งมิใช่บุคคลผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔, ๕ และ ๖ อีกด้วย ทั้งพยานหลักฐานในสำนวนไม่ปรากฏว่า คดีแพ่งดังกล่าวถึงที่สุดโดยมีคำพิพากษาว่าสัญญาซื้อขายระหว่าง จ. กับจำเลยเป็นสัญญาปลอมตั้งข้อต่อสู้ของ จ. โจทก์ในฐานะทายาทและผู้จัดการมรดกของ จ. จึงมิใช่ผู้เสียหายที่จะมีอำนาจฟ้องจำเลยในคดีอาญาคดีนี้เพราะเหตุจากการที่จำเลยอ้างส่งสัญญาซื้อขายที่ดินระหว่าง จ. กับจำเลยเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งดังกล่าว

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

... และแม้คดีนี้ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งว่าความผิดฐานใช้เอกสารปลอม มีมูลความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๖๘ ให้ประทับฟ้องไว้พิจารณา และ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ บัญญัติว่าคำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด **กรณีดังกล่าวเพียงแต่** หมายถึงคู่ความไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาโต้แย้งคำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้คดีมีมูลได้ แต่เมื่อคดี **ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ และศาลอุทธรณ์ภาค ๖ เห็นว่า โจทก์มีให้** ผู้เสียหาย คดีไม่มีมูลความผิดฐานใช้เอกสารปลอมตาม ป.อ. มาตรา ๒๖๘ ศาล **อุทธรณ์ภาค ๖ ย่อมมีอำนาจพิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับความผิดฐานดังกล่าวได้** เพราะปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาล **อุทธรณ์ภาค ๖ มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง**

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๖) เมื่อคดีมีมูลและศาลประทับฟ้องแล้ว หากยังไม่ได้ตัวจำเลยมา ให้ศาล **ออกหมายเรียกหรือหมายจับมาเพื่อพิจารณาคดี**

- ▶ กรณีที่ศาลสั่งประทับฟ้องแล้ว ในทางปฏิบัติศาลมักจะออกหมายเรียกให้ **จำเลยทราบ** ว่าคดีที่โจทก์ฟ้องมีมูลและประทับฟ้องไว้แล้ว โดยกำหนด **วันเวลาให้จำเลยมาศาล** หากถึงวันนัดดังกล่าวจำเลยมาศาลก็ต้องยื่นคำ **ร้องขอประกันตัว** แต่หากจำเลยไม่มา ศาลก็จะออกหมายจับจำเลย **อย่างไรก็ตาม** หากจำเลยถูกออกหมายจับในคดีอื่นอยู่ก่อนหรือถูกคุมขัง **ในคดีอื่นแล้ว** ศาลอาจใช้ดุลพินิจไม่ออกหมายเรียกแต่ออกหมายจับไป **เลยก็ได้ (ฎีกาที่ ๖๑๒/๒๕๒๖)**

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

จบการบรรยาย ครั้งที่ ๕

ขอขอบคุณ
บรรยายครั้งต่อไป
วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๕
เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๕๐ น.

